

Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

Opmerking

Algemene regel 3.6 is ook van toepassing als gevraagd wordt een gegeven antwoord toe te lichten, te beschrijven en dergelijke.

Opgave 1

1 maximumscore 1

Op de gegevens voor de top 10% van 1999 en 2006 (het percentage stijgt van 26,5 naar 30,6).

2 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

Voor de top 0,1% verandert de maatstaf van $\frac{1,3}{5,5} \times 100\% = 23,6\%$ naar

$\frac{2,0}{7,7} \times 100\% = 26,0\%$.

3 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

De eigenaren van een onderneming verkeren in de positie van principaal, waarbij de bestuurders dan optreden als agent.

De agent zal zich in zijn gedrag laten leiden door andere doelstellingen dan de principaal.

Daarbij heeft de principaal informatieachterstand tegenover de agent (hetgeen kosten van controle met zich meebrengt).

4 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

Een uitleg waaruit blijkt dat bij beursgenoteerde ondernemingen het eigendom is verdeeld over een groot aantal aandeelhouders / er een grotere afstand bestaat tussen de aandeelhouders en de leiding van het bedrijf. Hiermee zal de informatieachterstand van de eigenaar, de principaal, ten opzichte van de bestuurders, de agent, groter zijn dan bij een niet-beursgenoteerde onderneming. (Voor de aandeelhouders zal dit gepaard gaan met hogere kosten van 'monitoring' van de prestaties van hun bestuurders).

5 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

Een uitleg waaruit blijkt dat de beloning van de bestuurders dan (deels) gekoppeld wordt aan de waarde (en de opbrengst) van de aandelen, waarmee aandeelhouders en bestuurders in sterkere mate gelijke doelstellingen krijgen.

6 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat een systeem met grote verschillen in beloning ervoor zorgt dat bij het management van ondernemingen de juiste persoon op de juiste plaats terechtkomt. Dit zal leiden tot efficiëntere bedrijfsvoering en daarmee tot een betere (prijs-kwaliteitsverhouding van de) productie. De totale omvang van het (consumenten- en producenten)surplus zal hiermee toenemen. De omvang van dit gezamenlijke surplus bepaalt mede de welvaart in de samenleving.

Opgave 2

---

7 maximumscore 2

Voorbeelden van een juiste verklaring zijn:

- Een verklaring waaruit blijkt dat de verbetering van de internationale concurrentiepositie van Noord als gevolg van de relatief lage inflatie leidt tot een stijging van de export en daarmee van de vraag naar de munt ten opzichte van het aanbod, waardoor de muntkoersen van Noord gemiddeld stijgen ten opzichte van die van Zuid.
- Een verklaring waaruit blijkt dat de verslechtering van de internationale concurrentiepositie van Zuid als gevolg van de relatief hoge inflatie leidt tot een daling van de export en daarmee van de vraag naar de munt ten opzichte van het aanbod, waardoor de muntkoersen van Zuid gemiddeld dalen ten opzichte van die van Noord.

8 maximumscore 2

Voorbeelden van een juiste uitleg zijn:

- Een uitleg waaruit blijkt dat de sterkere concurrentiepositie van Noord leidt tot een grotere vraag naar de euro zodat deze in koers stijgt, maar dat deze stijging tegengegaan wordt door de kleinere vraag naar de euro die het gevolg is van de verslechtering van de concurrentiepositie op de wereldmarkt van Zuid. Hierdoor behoudt Noord uiteindelijk zijn sterke concurrentiepositie.
- Een uitleg waaruit blijkt dat de sterkere concurrentiepositie van Noord leidt tot een grotere vraag naar de euro zodat deze in koers stijgt, maar dat deze stijging tegengegaan wordt door de kleinere vraag naar de euro doordat beleggers minder vertrouwen hebben in de euro. De vraag naar de euro daalt hierdoor, wat een neerwaarts effect heeft op de koers. Hierdoor behoudt Noord zijn sterke concurrentiepositie.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

9 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

Een uitleg waaruit blijkt dat de lagere rente de vraag naar krediet versterkt, waarmee de aankoop van onroerend goed gefinancierd wordt. Deze stijging van de vraag heeft geleid tot een hoge productie in de bouwsector.

10 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

Een uitleg waaruit blijkt dat indien Zuid verzekerd is van financiële steun van Noord, overheden van Zuid in de verleiding komen om onverantwoord grote tekorten op hun begroting te laten ontstaan.

Opgave 3

11 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- $Q_v = -300 \times 0,18 + 120 = 66$ 1
- $Q_a = 66 = 600P - 60 \rightarrow P = \text{€ } 0,21$
 subsidie per kWh = $\text{€ } 0,21 - \text{€ } 0,18 = \text{€ } 0,03$
 Kosten subsidie bedragen $66 \text{ miljard kWh} \times \text{€ } 0,03 = \text{€ } 1,98 \text{ miljard}$ 1

12 maximumscore 2

Voorbeelden van een juist antwoord zijn:

- afname: oppervlak cdfh
 toename: oppervlak abhg
- afname: oppervlak dfb
 toename: oppervlak cga
 (respectievelijk af- en toename van het overlappende oppervlak chb valt tegen elkaar weg)

13 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- $Q_v = -300P + 120$ heeft het snijpunt met de P-as bij $P = 0,4$.
 Het consumentensurplus bedroeg bij een prijs van $\text{€ } 0,20$
 $60 \text{ miljard} \times (0,4 - 0,2) \times \frac{1}{2} = \text{€ } 6 \text{ miljard}$.
 De prijs voor groene stroom wordt $\text{€ } 0,18$, waarmee de vraag naar groene stroom uitkomt op
 $Q_v = -300 \times 0,18 + 120 = 66 \text{ miljard kWh}$.
 Het consumentensurplus wordt zodoende
 $66 \text{ miljard} \times (0,4 - 0,18) \times \frac{1}{2} = \text{€ } 7,26 \text{ miljard}$ 1
- Toename consumenten- en producentensurplus: $\text{€ } 7,26 - \text{€ } 6 + \text{€ } 0,63$
 $= \text{€ } 1,26 + \text{€ } 0,63 = \text{€ } 1,89 \text{ miljard}$; dit is minder dan het subsidiebedrag 1

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

14 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

- toename van de totale welvaart
De welvaart neemt toe doordat er in verhouding meer groene stroom dan grijze stroom gebruikt gaat worden, wat gepaard gaat met minder negatieve gevolgen voor de milieukwaliteit
- afname van de totale welvaart
Als gevolg van de verlaging van de prijs zal het totale stroomgebruik toenemen, wat gepaard zal gaan met negatieve gevolgen voor de milieukwaliteit (ook al zijn die bij groene stroom lager dan bij grijze stroom)

1

1

Opgave 4

---

15 maximumscore 2

negatief

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

Veel mensen hebben om een nieuwbouwoopwoning te kunnen kopen ook een hypothecaire lening nodig. Een stijging / daling van de hypotheekrente betekent dat de kosten van financiering van een woning stijgen / dalen. Hierdoor neemt de betalingsbereidheid voor een nieuwbouwoopwoning af / toe.

16 maximumscore 4

Voorbeelden van juiste antwoorden zijn:

- Het consumentenvertrouwen daalt (door de stijgende werkloosheid) en dat leidt ertoe (volgens pijl 7) dat potentiële kopers voor een nieuwbouwoopwoning minder willen betalen.
- Door de verslechterde conjunctuur worden mensen met het oog op de toekomst spaarzamer / zullen mensen (grote) uitgaven willen uitstellen en dat betekent een lagere tijdsvoorkeur. Dit leidt vervolgens (volgens pijl 6) tot een lagere betalingsbereidheid voor nieuwbouwoopwoningen.
- Door de verslechterende conjunctuur kan de vraag naar bestaande koopwoningen dalen. Zo kunnen ook de prijzen van bestaande koopwoningen dalen en dat zorgt (volgens pijl 5) voor een lagere betalingsbereidheid voor nieuwbouwoopwoningen, want het zijn substitutiegoederen.

Opmerking

Voor elk juist gekozen verband met toelichting maximaal 2 scorepunten toekennen.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

17 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste uitleg is:

Als de vraag naar nieuwbouwoopwoningen inzakt, dalen in de bouw de productie en de werkgelegenheid. De inkomens in de bouw dalen en dat kan leiden tot minder (consumptieve) bestedingen.

18 maximumscore 3

Een voorbeeld van een juist antwoord per advies is:

- a Potentiële kopers willen op lange termijn zekerheid dat de hypotheekrente een aftrekpost voor de inkomstenbelasting blijft en als de overheid deze zekerheid verschaft kan de betalingsbereidheid omhoog en stijgt de totale vraag naar nieuwbouwoopwoningen: pijl 9 (en pijl 1).
- b Als de huurtoeslagen worden verlaagd, worden de netto-woonlasten van een huurhuis hoger en zullen bepaalde huurders (met name uit de middeninkomens) een hogere betalingsbereidheid voor nieuwbouwoopwoningen krijgen en dan neemt de vraag naar deze woningen toe: pijl 4 (en pijl 1).
- c Door deze maatregel zullen de huren voor mensen met een midden- en hoog inkomen stijgen, waardoor voor hen een nieuwbouwoopwoning in verhouding goedkoper wordt. Dit leidt tot een toename van de betalingsbereidheid en de vraag naar nieuwbouwoopwoningen: pijl 4 (en pijl 1).

Opmerking

Wanneer de pijlen niet zijn benoemd, maximaal 2 scorepunten toekennen.

Opgave 5

---

19 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

gemiddelde opbrengst per stream bij *flatfee*-abonnement $\frac{10}{1.000} = 0,01$

TO = 0,007 × 0,8 × streams + 0,01 × 0,2 × streams

TO = 0,0076 × streams

gemiddelde omzet per stream $\frac{TO}{streams} = 0,0076$ euro

$\frac{0,0065}{0,0076} \times 100 = 85,53\%$ (ofwel ruim 85,5%)

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

20 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

$$TO = 0,007 \times 0,8 \times \text{streams} + 0,01 \times 0,2 \times \text{streams} = 0,0076 \times \text{streams}$$

$$TK = 0,0065 \times \text{streams} + 11$$

De vaste kosten worden gedekt als $TO = TK$.

$$0,0076 \times \text{streams} = 0,0065 \times \text{streams} + 11$$

$$0,0011 \times \text{streams} = 11 \text{ mln}$$

$$\text{aantal streams} = 10 \text{ mrd}$$

$$10 \text{ mrd} \times 0,2 = 2 \text{ mrd}$$

$$\frac{2 \text{ mrd}}{1.000} = 2 \text{ miljoen abonnementen}$$

21 maximumscore 2

toename van het aantal streams per luisteraar

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

Bij een toename van het aantal streams per luisteraar zal bij het *flatfee*-abonnement de gemiddelde omzet per stream dalen, waardoor de kosten per stream niet / minder snel gedekt worden.

22 maximumscore 2

Voorbeelden van een juiste verklaring zijn:

Een verklaring waaruit blijkt dat prijsverhoging van abonnementen ertoe zal leiden dat klanten hun abonnement opzeggen en weer illegaal gaan downloaden. Het resulterende omzetverlies voor Melodycloud (bij gelijkblijvende vaste kosten) vermindert de winst.

of

Een verklaring waaruit blijkt dat prijsverhoging van abonnementen ertoe zal leiden dat klanten hun abonnement opzeggen en weer reclames voorafgaand aan de streams accepteren. De gemiddelde omzet per stream betaald met reclame, is lager dan de gemiddelde omzet per stream betaald met abonnementen (ook al zal deze laatste dalen met het groeiende aantal streams per abonnement, zie vraag 21). De gemiddelde omzet per stream zal dalen. Dit is nadelig voor de winst (bij gelijkblijvende vaste kosten).

23 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

Een antwoord waaruit blijkt dat verlaging van de royalty's ertoe kan leiden dat artiesten hun contract met Melodycloud beëindigen en de rechten op hun muziek aanbieden aan concurrerende streamaanbieders.

Consumenten zullen dan minder keus hebben bij Melodycloud en overstappen naar deze concurrenten, waardoor het aantal abonnementen bij Melodycloud / het aantal beluisterde streams met reclame zal afnemen. Dit is nadelig voor de winst (bij gelijkblijvende vaste kosten).

Opgave 6

---

24 maximumscore 2

in de richting van een laagconjunctuur

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

In 2011-2012 viel de groei van het bruto binnenlands product tegen / bleef de groei van de bestedingen onder de trendgroei, waardoor de winst van (beursgenoteerde) bedrijven tegenviel, hetgeen in 2012 een daling van de aandelenkoersen veroorzaakte (ook in de beleggingsportfolio van de rentenier).

25 maximumscore 2

Voorbeelden van juiste verklaringen zijn:

- (Beursgenoteerde) bedrijven kijken vooruit, dus als ze verwachten dat de bestedingen in volgende jaren verbeteren, zullen ze nu meer gaan investeren, waardoor beleggers gaan geloven dat koerswinsten mogelijk zijn door nu al aandelen te kopen. (Dit kan leiden tot koersstijging.)
- Het consumentenvertrouwen is onder andere gebaseerd op ontwikkeling van de huidige aandelenkoersen. Als de aandelenkoersen stijgen, voelen mensen zich rijker / verbetert het consumentenvertrouwen en gaan mensen op een gegeven moment meer (aan luxegoederen) besteden, waardoor de groei van het bbp later meevalt.

26 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juist antwoord is:

- argument tegen de stelling:
De rentenier wil ook in 2012 zo hoog mogelijke periodieke opbrengsten. De renteopbrengst per staatsobligatie is 2% en dat is minder dan de (gemiddelde) renteopbrengst op de bedrijfsobligaties (te weten $\frac{€ 1.200}{€ 36.000} \times 100\% = 3,33\%$).
- argument voor de stelling:
Staatsobligaties zijn ten opzichte van bedrijfsobligaties een beduidend minder risicovolle belegging (want de staat wordt geacht niet failliet te kunnen gaan), dus zouden de koersen van staatsobligaties zich gunstiger ontwikkelen dan die van bedrijfsobligaties (in een periode van laagconjunctuur).

27 maximumscore 2

juist

Een voorbeeld van een juiste verklaring is:

1% koerswinst per belegde euro heeft in 2013 naar verwachting 1% extra consumptie tot gevolg, maar 1% koersverlies per belegde euro heeft naar verwachting 2% consumptiedaling tot gevolg.

Vraag	Antwoord	Scores
-------	----------	--------

28 maximumscore 2

Een voorbeeld van een juiste berekening is:

- Het verwachte koersrendement op obligaties is:

$$(0,25 \times -10\%) + (0,1 \times 20\%) = -0,5\%.$$

Het verwachte koersrendement op aandelen is:

$$(0,5 \times -10\%) + (0,4 \times 20\%) = 3\%$$

1

- Het gewicht van de aandelen en obligaties binnen de in 2013 ongewijzigde portefeuille van de klant is 70% respectievelijk 30% (zie eindsaldo 2012).

Het gewogen gemiddelde van het koersrendement van de portefeuille van aandelen en obligaties over 2013 is $(0,3 \times -0,5\%) + (0,7 \times 3\%) =$

$$1,95\%$$

1